

KSK-notat nr.: 57/2014 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Eidsåa Kraft AS/Eidsåa kraftverk		
Fylke/kommune:	Buskerud/Nore og Uvdal		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.	
Saksbehandler:	Lars Midttun	Sign.	
Dato:	26 MAI 2014		
Vår ref.:	NVE 200806710-31		

Søknad om tillatelse til bygging av Eidsåa kraftverk i Nore og Uvdal kommune, Buskerud fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	4
Høring og distriktsbehandling	8
NVEs vurdering	19
NVEs konklusjon	27
Vedlegg	28

Sammendrag

Eidsåa Kraft AS søker om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Eidsåa kraftverk og etter energiloven til bygging og drift av Eidsåa kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden. Søknaden er behandlet samtidig med søknad om bygging av Gjuvsgrendi kraftverk lenger opp i vassdraget.

Det planlagte prosjektet ligger på vestsiden av Frygnefjorden i Nore og Uvdal kommune i Buskerud. Eidsåa renner fra Breidsetvatnet (861 moh.) og Røyetjønn (1013 moh.) ned til Frygnefjorden/Norefjorden (265 moh.). Eidsåa går igjennom et juvlandskap med stedvis kløftepreg.

Søker har fremmet to alternativer for utbygging med ulike inntaksplassering. For hovedalternativet plasseres inntaket på kote 420 og vannet ledes i en 1500 meter lang nedgravd/nedsprengt rørgate til kraftstasjonen på kote 275. Kraftverket får en installert effekt på 3,85 MW og gjennomsnittlig årsproduksjon er beregnet til 9,1 GWh. Kraftverket kobles til eksisterende nett via en 500 meter lang jordkabel.

Det reduserte alternativet innebærer at inntaket plasseres på kote 395 og vannet ledes i en 1000 meter lang nedgravd/nedsprengt rørgate til kraftstasjonen som får samme plassering som hovedalternativet. Kraftverket får en installert effekt på 3,15 MW og årsproduksjonen er oppgitt til 7,5 GWh.

Høringspartene er delt i synet på om det gis konsesjon til omsøkte prosjekt. Nore og Uvdal kommune er positive til tiltaket under gitte forutsetninger der det bl.a. må settes krav til avbøtende tiltak som ivaretar de store verdiene knyttet til biologisk mangfold. Fylkesmannen anbefaler at konsesjonssøknaden avslås og begrunner dette med kraftverket vil føre til stor til meget stor negativ effekt på biologisk mangfold. Det blir også påpekt at store deler av vassdragene i kommunen allerede utbygd til kraftproduksjon, og FM mener derfor det er viktig at noen av sidevassdragene blir bevart som områder for naturopplevelse. Fylkeskommunen understreker at tiltaket er i potensiell konflikt med kulturminnet ved Frygne gravfelt og at det er flere kjente kulturminner i området og at potensialet for nye funn regnes som stort. Videre forutsetter fylkeskommunen at tiltaket vurderes etter vannforskriftens § 12. Statens vegvesen, Jernbanelverket, Nore Energi AS og EB Nett AS har enkelte kommentarer knyttet til deres ansvarsområder. Naturvernforbundet i Buskerud og FNF Buskerud uttaler seg til både Eidsåa og Gjuvsgrendi kraftverk og går imot at det skal gis konsesjon til begge kraftverkene. De mener vassdraget ikke må bygges ut da prosjektet berører naturtyper som er vurdert som viktig og svært viktige, og at det er påvist en rekke fuktighetskrevenne rødlistearter av lav og moser på berørt elvestrekning. Av de to kraftverkene mener Naturvernforbundet og FNF at Eidsåa kraftverk vil være til størst skade og ulempe for naturen. Elvepadtermiljøet anbefaler at det ikke gis konsesjon til utbygging av kraftverkene i Eidsåa. Ifølge uttalelsene er Eidsåa beskrevet i elvepadleguider som noe av det flotteste man kan padle.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 9,1 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

De sentrale problemstillingene i denne saken er etter NVEs vurdering knyttet til hensynet til naturmangfoldet og padleinteressene i Eidsåa. NVE legger avgjørende vekt på virkningene av kraftverket på et bekkekløftmiljø som har regional til nasjonal verdi (verdi 4). NVE vurderer bekkekløfter med verdi 4-6 til å være av høy verdi. Innenfor bekkekløftmiljøet på utbyggingsstrekningen til Eidsåa kraftverk er naturtypen "bekkekløft og bergvegg" avgrenset til to områder. Disse har fått nasjonal verdi (A-verdi) og regional verdi (B-verdi). Her er det registrert flere fuktighetskrevenne rødlistearter som er tilknyttet stabilt luftfuktige skogshabitat typisk for velutviklete fosserøyksoner. NVE mener at bekkekløftsystemets artsmangfold og økologiske prosesser vil bli påvirket av en fraføring av vann og av fysiske inngrep. Tiltaket vil få negative konsekvenser for naturtyper som Norge har et internasjonalt ansvar for og for flere rødlistede arter. En utbygging av Eidsåa kraftverk vil derfor være i strid med OEDs retningslinjer. Etter NVEs oppfatning vil en utbygging av omsøkte prosjekt også være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter og økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Eidsåa er attraktiv for elvepadlere, og strekningen som berøres av Eidsåa kraftverk er særlig verdifull. Elvepadtermiljøet omtaler vassdraget som noe av det flotteste man kan padle. Det er flere fosser på en kort strekning som er gradert til ekstremt vanskelig (V). NVE mener omsøkte prosjekt vil føre til negative konsekvenser for padleinteressene. Søkers forslag om 4-8 padledager i løpet av året vil kunne

redusere de negative konsekvensene i noen grad. NVE mener likevel padleinteressene blir negativt berørt av prosjektet siden en slik løsning fører til at idretten blir mer organisert og at mulighetene for å finne padledager utenom de organiserte blir kraftig redusert. Hensynet til padleinteressene er, etter NVEs syn, et vesentlig moment i konsesjonsspørsmålet.

NVE mener at de negative konsekvensene for bekkekløftsystemet av regional til nasjonal verdi og padleinteressene i vassdraget er nok til å avgjøre konsesjonsspørsmålet, og at produksjonen i kraftverket ikke står i forhold til de negative virkningene.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Eidsåa kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt og NVE avslår derfor søknaden fra Eidsåa Kraft AS om tillatelse til bygging av Eidsåa kraftverk

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Eidsåa Kraft AS, datert 29.09.2010:

"Eidsåa Kraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Eidsåa i Nore og Uvdal kommune i Buskerud fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

I. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Eidsåa kraftstasjon med installert effekt inntil 3,85 MW*

II. Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Eidsåa kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.*

Alle nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning. Vi ber om snarlig behandling av søknaden."

Eidsåa kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Øvre * (alt. 1)	Nedre (alt. 2)
Nedbørfelt	km ²	64,5	66,0
Herav overført felt (km ²)	km ²	-	-
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	43,4	44,0
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	21,1	21,3
Middelvannføring	m ³ /s	1,38	1,40
Alminnelig lavvannføring	l/s	89	90
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	100	100
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	50	50

KRAFTVERK

Inntak	moh.	420	395
Avløp	moh.	275	275
Lengde på berørt elvestrekning	m	1500	1000
Brutto fallhøyde	m	148	120
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,36	0,29
Slukeevne, maks	m ³ /s	3,2	3,2
Slukeevne, min	m ³ /s	0,05	0,05
Tilløpsrør, diameter	mm	1200	1200
Tunnel, tverrsnitt	m ²	-	-
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1500	1200
Installert effekt, maks	kW	3850	3150
Brukstid	timer	2564	2610

MAGASIN

Magasininvolum	mill. m ³	-	-
HRV	moh.		
LRV	moh.		

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	2,95	2,50
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	6,15	5,00
Produksjon, årlig middel	GWh	9,10	7,50

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	28,3	22,9
Utbyggingspris	kr/kWh	3,11	3,06

*Hovedalternativ

Eidsåa kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse (MVA)	4,2	3,5
Spenning (kV)	0,69	0,69

TRANSFORMATOR

Ytelse (MVA)	4,2	3,5
Omsetning (kV/kV)	0,69/22	0,69/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde (km)	0,5	0,5
Nominell spenning (kV)	22	22
Kabeltyvernsnitt	PEX 50	PEX 50

Om søker

Eidsåa Kraft AS skal stiftes av grunneierne og det har som formål å utvikle Eidsåa kraftverk. Grunneierne har som målsetning å bygge anlegget uten eksterne investorer. Ifølge konsesjonssøknaden består rettighetshaverne av Jan-Egil Østlid, Liv Irene Sætrang, Lars Fullu, Gudrun Haugje. Jernbaneverket eier grunnen der kraftkabelen skal krysse jernbanen.

Beskrivelse av området

Det planlagte prosjektet ligger på vestsiden av Frygnefjorden i Nore og Uvdal kommune i Buskerud. Planområdet ligger ca. 15 km sør for kommunesenteret i Rødberg og 79 km nord for Kongsberg. Nedbørfeltet grenser til Tinn kommune i sørvest.

Eidsåa renner fra Breidsetvatnet (861 moh.) og Røyetjønn (1013 moh.) ned til Frygnefjorden/Norefjorden (265 moh.). Eidsåa går igjennom et juvlandskap med stedvis kløftepreg. I øvre del opp mot fjellet er kløfta dyp. Flere bekker munner ut i Eidsåa fra dalsidene. På omsøkt utbyggingsstrekning danner elva flere fossefall. Vegetasjonen i området domineres av granskog, hovedsakelig med blåbærutforming. Opp igjennom dalen står granskog i mosaikk med dyrka mark og stedvis bebyggelse. Her og der finner man hogstfelt. I nedre del mot utløpet finnet parti med flommarksskog med gråor.

Fylkesveien krysser Eidsåa i nedre del, oppstrøms det planlagte kraftstasjonsområdet. En kommunal vei går opp langs sørsiden av elva og krysser inntaksområdet over til nordsiden og inn til Juvsgrenda. En kraftlinje krysser elva oppstrøms øvre inntaksalternativ. På nordsiden av elva finnes en mindre vei. I konsentrasjon i nedre del av området og stedvis oppover langs elva finnes gårder og annen bebyggelse.

Ifølge søknaden er en mindre del av det øvre nedbørfeltet overført mot Holmevatnet og Veasvassåi i Uvdal. I konsesjonssøknaden har søker tatt høyde for at overføringen forblir uendret.

Teknisk plan

Søker har fremmet to alternativer for utbygging. Hovedforskjellen mellom disse er plasseringen av inntaket. I det følgende vil vi kort presentere et sammendrag av de tekniske planene for begge alternativene.

Inntak

I hovedalternativet er inntaket plassert på kote 420. Det skal etter planene bygges en betongdam som blir omtrent 10 meter lang og med største høyde på 4-5 meter. Søker har planer om å legge stor stein inn mot dammens luftside slik at den blir mindre dominerende. Inntaksdammen vil gi et vanndekt areal på ca. 1,6 dekar hvorav 0,5 dekar er neddemt areal.

Alternativt er det søkt om å etablere et inntak like ovenfor brua på den kommunale veien på kote 395. Betongdammen er oppgitt til å bli ca. 10 meter lang og 3 meter høy. Inntaksdammen gir et vanndekt areal på 1,0 dekar hvorav 0,4 dekar er neddemt areal.

Begge inntakene plasseres på nordsiden av elva og det bygges et enkelt inntakshus i treverk. Begge damfundamentene er hovedsakelig fast fjell, men med noe løsmasser i elva.

Rørgate

Fra inntaket på kote 420 ledes vannet i en 1500 meter lang nedgravd/nedsprengt rørgate (1200 mm) til kraftstasjonen. I øvre del vil rørgaten legges i terrenget mellom elva og den kommunale veien. På dette partiet er behovet for sprengt rørgroft særlig stort. Røret skal legges i skrånende terreng tett på elva og det kan bli aktuelt å legge opp en steinmur (plastring) ned mot elva for å sikre rørfundamentet mot utgraving. Videre skal rørgaten legges langs den kommunale veien ned mot brua ved alternativ inntaksplassering. Herfra vil rørgaten for begge utbyggingsalternativ følge eksisterende traktorvei nedover i skogsterrenget mot gården Frygne søre. Rørgaten skal krysse fylkesveien før det går bratt ned mot Eidsåa og kraftstasjonen. Det er fredete gravhauger nedenfor fylkesveien og søker skriver at rørgaten skal legges godt utenom disse. Med inntak på kote 395 vil lengden på rørgaten reduseres til 1000 meter.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt plassert på kote 275 som ligger ca. 100 meter vest for jernbanebroen som krysser Eidsåa. Selve kraftstasjonen blir ca. 100 m². Søker skal etter planen enten installere kraftverket med to like flerstrålers peltonturbiner eller alternativt en horisontalakslet francisturbin og en vertikal flerstrålers pelton. Samlet maksimal slukeevne blir uansett 3,2 m³/s, mens minste driftsvannføring er oppgitt til 50 l/s. Søker skriver også at det kan være aktuelt og kun installere én peltonturbin, men dette vil gi noe mer vanntap.

Nettilknytning

For å tilknytte kraftverket til eksisterende nett er det planlagt å legge en 500 meter lang jordkabel fram til eksisterende linje ved Frygnefjorden. Siden linjetraseen kunne komme i potensiell konflikt med kulturminne ved Frygne gravfelt, har søker foreslått en alternativ linjetrasé etter høringsrunden.

Det er ikke kapasitet i eksisterende nett for innmating av all kraften fra omsøkte Eidsåa og Gjuvsgrendi kraftverk. Områdekonsesjonær opplyser i deres uttalelse at de prøver å få lagt til rette for bygging av ny 132/22 kV transformering ved Norefjord inn til eksisterende 132 kV linjer for å avlaste nåværende nettanlegg og legge til rette for ny produksjon. En slik løsning kan gi tilstrekkelig kapasitet i nettet for omsøkt produksjon.

Veier

For adkomst til inntaket på kote 420 må det bygges en 300 meter lang adkomstvei langs rørgaten. For nedre inntaksplassering blir det ikke behov for veibygging. I bratthenget ved Frygne gård er det planlagt å bygge en 300 meter lang anleggsvei. Søker ønsker at denne skal bli en permanent traktorvei ettersom den kan bli benyttet til framtidig uttak av skog. I tillegg vil det være behov for å etablere en 150 meter lang adkomstvei til kraftstasjonen.

Massetak og deponi

Ifølge søknaden vil det ikke være behov for massetak eller deponi.

Arealbruk

En utbygging etter hovedalternativet vil ifølge søknaden gi et samlet arealbeslag på 33 dekar i anleggsfasen. Dette reduseres til 19,5 dekar i driftsfasen. NVE merker seg at søker har lagt til grunn en gjennomsnittlig trasebredde på 10 meter i anleggsfasen. Under beskrivelsen av tiltaket er trasebredden satt til inntil 15-20 meters bredde. NVE antar derfor at arealbruken blir noe større enn hva som er oppgitt i tabell. Utover vannveien er det rigg, inntaksdam, kraftstasjon, veier og linjetilknytning som tar i bruk areal av betydning.

En utbygging etter redusert alternativ vil gi et samlet arealbeslag på 26 dekar i anleggsfasen, mens det permanente arealbeslaget er på 14,5 dekar.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Ifølge Nore og Uvdal kommune så ligger størsteparten av området i godkjent kommuneplan som landbruk-, natur- og friluftslivsområde (LNF) der det ikke er tillatt med annen bebyggelse enn den som er knyttet til stedbunden næring. Deler ligger som LNF-området med spredt boligbygging. NVE vil bemerke at dersom det gis konsesjon må søker avklare forholdet til kommuneplanen direkte med Nore og Uvdal kommune.

Samlet plan (SP)

Eidsåa kraftverk kommer ikke i konflikt med noen aktuelle prosjekter i Samlet plan. En overføring av en del av nedbørfeltet til de omsøkte kraftverkene inngikk i et SP-prosjekt som gikk ut på å overføre vann til Uvdal I. Dette prosjektet ble plassert i kategori I i St.meld. nr. 63 (1984-85). Det er søkt om konsesjon for denne overføringen, men dette er blitt avslått.

I 2008 ble det gitt konsesjon til Deveggåe kraftverk, som utnytter andre delfelt som inngikk i SP-prosjektet med overføringer til Uvdal I. Derfor er dette SP-prosjektet ikke aktuelt.

Verneplan for vassdrag

Eidsåa er ikke vernet i verneplan for vassdrag. Nedbørfeltet grenser imidlertid mot verna vassdrag; Austbygdåi i vest (Verneplan II) og Skjerva i sør (Verneplan IV).

Inngrepsfrie områder (INON)

Eidsåa kraftverk vil ikke redusere inngrepsfrie områder.

Nasjonale laksevassdrag

Prosjektet berører ikke nasjonale laksevassdrag.

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Verken kommunen eller fylket har utarbeidet lokale eller regionale planer for småkraftverk.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse sammen med søknaden om å bygge Gjuvsgrendi kraftverk lenger opp samme vassdrag. NVE var på befaring i området den 23.08.2011 sammen med representanter for søkeren, berørte grunneiere, Nore og Uvdal kommune, Nore Energi, Fylkesmannen. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av saksbehandler. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og på NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Nore og Uvdal kommune er positive til en utbygging, men mener det må settes visse vilkår i konsesjonen. Det må settes krav til arbeidet som gjør at inngrepene blir minst mulig synlig i landskapet både i anleggs- og driftsfasen. Videre mener kommunen at det må settes krav til avbøtende tiltak som ivaretar de store verdiene knyttet til biologisk mangfold og verneverdier. Kommunen mener det er viktig at søkers forslag til avbøtende tiltak følges opp i den videre prosessen, og de legger til at arbeid som berører/stenger veien inn mot Breiset gjøres tidsbegrenset, unngår utfartstider og varsles i god tid.

Fylkesmannen i Buskerud (FM) anbefaler at konsesjonssøknaden avslås. Dette begrunnes med at Eidsåa kraftverk vil redusere vannføringen i store deler av året. Etter FM's vurdering vil inngrepet ha stor til meget stor negativ effekt på biologisk mangfold, deriblant flere fuktighetskrevede rødlistearter. FM skriver at Eidsåa har verdi som et intakt vassdrag med gradient fra dalbunnen til fjellet. Videre er store deler av vassdragene i kommunen allerede utbygd til kraftproduksjon, og FM mener derfor det er viktig at noen av sidevassdragene blir bevart som områder for naturopplevelse.

Buskerud fylkeskommune understreker at tiltaket er i potensiell konflikt med kulturminnet ved Frygne gravfelt. Dette feltet er automatisk fredet og inneholder til sammen 33 kjente gravrøyser fra jernalderen. Lokaliteten har høy verneverdi, og et hvert tiltak i området må godkjennes av Riksantikvaren. I nærområdet til Eidsåa er det også flere kjente kullgroper, og potensialet for nye funn regnes som stort. Dersom det blir gitt konsesjon regner fylkeskommunen med at det skal gjennomføres arkeologiske registreringer iht. kulturminneloven § 9. I planområdet er det også flere kulturminner og kulturmiljø fra nyere tid som vurderes å ha høy verneverdi. Fylkeskommunen ber om at det tas hensyn til disse i den videre planleggingen. Fylkeskommunen ber også NVE om at forvaltningsplanen for vannregion Vest-Viken og føringer fra vannforskriften blir lagt til grunn ved vurdering av søknaden. I dette ligger det en klar forventning om at den økologiske og kjemiske tilstanden i Eidsåa ikke blir dårligere som følge av tiltaket. Miljøtilstanden i Eidsåa er klassifisert til moderat økologisk tilstand. Det forutsettes også at tiltaket blir vurdert i forhold til vannforskriftens § 12 om ny aktivitet og nye inngrep. Fylkeskommunen, som også er vannregionmyndighet, forventer å bli orientert dersom det i NVEs saksbehandling blir aktuelt å vike fra forutsetningene i forvaltningsplanen.

Statens vegvesen, Region sør mener det må etableres tilfredsstillende stignings- og frisiktforhold i atkomstene til området, og at en mer detaljert plasseringen og utformingen av avkjørslene må behandles i egen søknad. Det samme gjelder kryssing av fylkesveien med rørgate. Ev. tungtransport til kraftverket må skje fra nord.

Jernbanelivet har ingen prinsipielle innvendinger til at Numedalsbanen krysses med jordkabel.

Nore Energi AS er områdekonsesjonær og anbefaler at konsesjon gis til prosjektet. De uttaler at det er kapasitet i nettet på gitte vilkår og under gitte forutsetninger, herunder om konsesjon gis til Øktodden eller ikke. Nore Energi mener det ikke bør gis anleggs-konsesjon, men at elektrisk konsesjon løses gjennom områdekonsesjonæren. Søker må ifølge Nore Energi ta høyde for anleggsbidrag og tekniske vilkår for anlegget. Som avbøtende tiltak foreslås vilkår om stetsevarende fritt rør for elektrisk kabel og måling/samband for områdekonsesjonær på Eidsåa kraftverk. I tillegg foreslås en traseendring for kraftkabel. Nore Energi mener NVE kan bidra til lokal forsyningssikkerhet og beredskap ved å sette krav til mulighet for øydrift av anlegget.

EB Nett AS skriver at det allerede er overskudd av produksjon i nettet i perioder med lettlast, og at Eidsåa kraftverk vil produsere for fullt i disse periodene (mai - september). EB Nett mener derfor at søker må påregne og redusere produksjonen i de periodene av året hvor belastningen overstiger kapasitetsgrensen på transformatorene i Nore 1. Det opplyses om at det er igangsatt en utredning for å vurdere innmating på 22 kV nettet og derav en utvidelse av kapasiteten.

Naturvernforbundet i Buskerud (NIB) er primært imot at det skal gis konsesjon til Eidsåa kraftverk. Av de omsøkte prosjektene i vassdraget er det dette kraftverket et som etter deres syn vil være til størst skade og ulempe for naturen. NIB skriver at både FNF og SRN i hhv. 2002 og 2003 sendte innspill om vern av Eidsåa i forbindelse med supplerende av verneplan. Naturvernforbundet mener sumvirkningen for dette vassdraget ikke er tilstrekkelig vurdert, og de mener det er uheldig å gi utbyggingstillatelser innenfor kartfestede naturtyper som er vurdert som viktige (B) og svært viktige (A). De understreker at det er påvist en rekke rødlistede arter og skriver at en rekke lav og mosearter er avhengige av stabilt fuktig livsmiljø. NIB mener vassdraget ikke må bygges ut når konsesjonssøknaden inneholder en vurdering som tilsier middels til sterkt negativ konsekvens for biologisk mangfold og verneinteresser. Det pekes på at landskapsdelen klart er til stede ved bratte elvejuv, fosser og flotte og til dels dype holer og kulper i den nedre del av elva. NIB skriver også at alternativ utbygging kan skje ved at fallet fra broa og et stykke nedstrøms utnyttes.

Forum for natur og friluftsliv i Buskerud (FNF) uttaler at de støtter uttalelsen fra Naturvernforbundet, og de er derfor imot prosjektet.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene

Eidsåa Kraft AS har i brev av 19.05.2011 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

Nore og Uvdal kommune:

- 1. Området brukes i liten grad som turområde av allmennheten, kanskje med unntak av nedre del rundt området der vassdraget krysser fylkesveien ... Ellers er veien gjennom området tilførselsveg til hyttefelt og utfartsområde i Breiset.*
- 2. Nore og Uvdal kommune har tidligere gitt positive signal til utnytting av kraftpotensialet i kommunen. Dette er viktig som tilleggsmangfold i landbruket, for å opprettholde bosetting og som et bidrag til fornybar energi. Vi vil også her signalisere at vi er positive til gjennomføring av tiltaket.*

3. *Det må settes krav til arbeidet som gjør at inngrepene blir minst mulig synlige i landskapet både under byggefasen og ved avslutning av byggearbeidene. Det må settes krav til avbøtende tiltak som ivaretar de store verdiene knyttet til biologisk mangfold og verneverdier.*
4. *I søknaden nevnes en rekke forslag til avbøtende tiltak som det er viktig at følges opp gjennom den videre prosessen. I tillegg til foreslåtte tiltak, vil det være viktig at arbeid som berører/ stenger veien inn mot Breiset gjøres tidsbegrenset, unngår utfartstider og varsles i god tid.*

Eidsåa kraftverk (EK):

1. *Ok*
2. *Vi er takknemmelige for den positive innstillingen til prosjektet etter omsøkt løsning. Videre ønsker vi å legge til at NMK-utvalget i Nore og Uvdal kommune gikk enstemmig inn for prosjektet etter befaring av prosjektområdet og møte på kommunehuset 27. januar 2011.*
3. *Tiltakshaver har, som eier og bruker av området, planlagt prosjektet i detalj ut i fra de kvalitetene som ligger i vassdraget. Vi mener de avbøtende tiltakene det er lagt opp til er i samsvar med de påviste naturkvalitetene som ligger der.*
4. *Etter et eventuelt positivt konsesjonsvedtak vil tiltakshaver legge opp til at planlegging av anleggsperiode foregår i samråd veilaget til Breisetveien som også tiltakshaver er en del av.*

Fylkesmannen i Buskerud, Miljøvernavdelingen:

1. *Eidsåa Kraft AS søker om å regulere Eidsåa i Nore og Uvdal til kraftproduksjon*
2. *Fylkesmannen viser også til at store deler av vassdragene i kommunen allerede er utbygd, og tatt i bruk til produksjon av vannkraft. Det er derfor viktig at noen av sidevassdragene blir bevart som områder for naturopplevelse.*
3. *I følge den naturfaglige utredningen vil det øvre alternativet medføre et relativt stort inngrep innenfor en prioritert naturtypelokalitet (bekkekløft). Dette gjelder hogst for rørgatetrase og anleggsvei mellom inntak og eksisterende traktorveg. Rundt 300 m av den øvre del av rørgata vil ligge innenfor lokaliteten. Med antatt bredde på rundt 15 m vil uthogd areal bli på ca 4,5 daa. Selv om det ikke er registrert rødlistearter i selve traseen, er slike arter registrert i nærheten. For uten endring i fuktregime, vil inngrepet også åpne lokaliteten med økt eksponering for sol og vind. Dette vil forringe levevilkår for fuktrevende arter. Det nedre alternativet vil ha noe mindre negativ effekt på grunn av at det allerede er anlagt veg her. Selv om rørtaseen ikke berører selve bekkekløfta, vil ha spredte forekomster av rødlistearter nedover langs trassen bli berørt. Selv om det slippes minstevannføring, konkluderer utredningen med at det ikke kan utelukkes at redusert vannføring i elva og fossen innenfor den nedre lokaliteten, kan være svært negativt for de fuktrevende og rødlisteartene som vokser her. De to ulike inntaksalternativene anses derfor å gi om lag samme negative omfang. Samlet konkluderer rapporten med at konsekvensen for biologiske mangfold blir fra middels til stor negativ effekt for begge alternativ.*
4. *Redusert vannføring mellom inntak og utløp fra kraftstasjon vil medføre mindre vanndekket areal, og redusert biologisk produksjon i elva. Dette vil igjen gi mindre ørret i elva.*

5. Dette øker landskapsverdien bl.a. med flere fossefall og stryk innenfor tiltaksområdet. Selv om fossene i den mest utpregede delen av kløfta er synlige bare lokalt, ses toppen av fossepartiet i nedre del også fra fylkesveien. Redusert vannføring mellom inntak og utløp fra kraftstasjon vil derfor i hovedsak få lokale virkninger på landskapsbilde. Det blir imidlertid pekt på at en god del hogst av skog, vil bli synlig i et større landskapsområde inntil vegetasjonen revegiterer. Samlet sett vurderes konsekvensen for landskap som liten til middels negativ for begge alternativ.
6. Inngrepet vil også redusere den økologiske tilstanden i vassdraget over en strekning på 1000-1500 m. Inngrepet anses derfor å komme i konflikt med Vannforskriften (ref. §§ 1 og 4). I følge intensjonene med helhetlig vannforvaltning bør ikke økologisk tilstand endres under god tilstand. Selv om det vil bli produsert en del kilowatt ved kraftverket, anses ikke dette å oppveie de naturverdiene som anses å gå tapt ved bortfall av vann i de intakte fosse- og bekkejuvene i Eidsåa.
7. Det er en overordna målsetning å bevare en del intakte sidevassdrag i vassdragsområder som allerede er sterkt påvirket av regulering. Med bakgrunn i dette, samt den miljøfaglige utredningen, vil Fylkesmannen ikke tilrå at det gis konsesjon for Eidsåa kraftverk

Eidsåa kraftverk (EK):

Innledningsvis ønsker tiltakshaver å kommentere følgende: For å kartlegge konsekvensen for biologisk mangfold, av en eventuell utbygging av de 2 utbyggingsalternativene, ble prosjektområdet undersøkt den 10.9.2008 av miljørådgiver Randi Osen i Multiconsult og Karl Johan Grimstad i Økosøk. Konsekvensen for biologisk mangfold var etter dette liten negativ til middels for nedre alternativ, og middels negativ for øvre alternativ. Senere ble det satt i gang et bekkekløft prosjekt i regi av Direktoratet for Naturforvaltning med mandat til å undersøke bekkekløfter i Buskerud fylke. Denne undersøkelsen ble utført i Eidsåi/Gjuvsåi med sidebekker, men konsekvensene av prosjektet Eidsåa kraftverk ble ikke vurdert i denne undersøkelsen. Det er usikkert for tiltakshaver hvorfor akkurat dette undersøkelsesområdet ble valgt og ikke andre elver i nærområdet.

I tillegg til tidligere funn ble det i denne undersøkelsen gjort funn av huldrestry (EN), fossenever (VU). Dette i tillegg til en mer omfattende vurdering av prosjektområde for Eidsåa kraftverk har medført at prosjektet har fått en strengere konsekvensgrad enn det som var utgangspunktet for konsekvensvurderingen. Tiltross for at vi synes både undersøkelsesomfang og tilhørende konsekvensvurdering er strengt og omfattende for et tiltak som dette, har vi tilpasset prosjektet med en relativt høy minstevannføring i sommerperioden (5 x 5 persentilen) som sammen med restfeltet etter vår oppfatning vil kunne opprettholde et fuktig miljø i sommerperioden.

Ettersom spesielle mose og lavararter har vokst frem og "overlevd" at skogen har blitt avvirket med 60-70 årsintervall mener vi det er rart at en nå foreslår å nærmest "verne" dette område for nye tiltak (avvirking av skog osv.) på bakgrunn av lav-/moseforekomster. I den sammenhengen bør det nevnes at en finner samtlige av artene det som er påvist i og utenfor prosjektområdet til Eidsåa i artslista i Trillemarka-Rollagsfjell området som ble vernet 8. januar 2008, med unntak av Fossenever. Vi vil også påpeke at fra Prevista sine utførte miljøregistreringer i bekkekløftområdet i 2002 står det at en plukkhogst/smågruppehogst i de tetteste områdene med gammelskog er ønskelig for å optimalisere forholdene for mjuktjafs.

1. *Vi ønsker å presisere at Eidsåa kraftverk er et elvekraftverk, som vil kjøre på tilgjengelig tilsig, og ikke et kraftverk med reguleringskapasitet som vil gi konsekvenser for miljø utover planlagt utnyttet elvestreng.*
2. *Tiltakshaver vil oppfordre Fylkesmannen sin miljøvernavdeling til å se nærmere på prosjektet ettersom det kan virke som Eidsåa kraftverk her blir sammenlignet med tidligere store kraftutbygginger med en helt annen inngrepsform. I tillegg er det også viktig å opplyse at store deler av kommunen, deriblandt mindre vassdrag, ligger inne i vernplaner som ikke vil tillate en tilsvarende ressursutnyttelse som her blir omsøkt.*
3. *Viser til innledning (over) og ønsker nok en gang å presisere at området har vært brukt aktivt til skogsdrift og tidligere næringsvirksomhet uten at de omtalte naturtypene har blitt forringet av dette. Naturtypelokaliteten som her blir omtalt ligger hovedsakelig på sørsiden av rørgatetrase/anleggsvei så eksponeringen for sol vil ikke bli forandret av tiltaket. Traseen fra Juvsgrendveien til inntaksdam krysser den eksisterende kraftlinjetraseen. Vi påpeker også at veien som FM omtaler som; "eksisterende traktorvei" er den kommunale Juvsgrendveien.*
4. *Det er foreslått en relativt høy minstevannføring i prosjektet som i perioder er høyere enn det en vil oppleve i naturlig tilstand. Vi tror denne minstevannføringen, sammen med restfelt og flomperioder, vil bidra til å opprettholde vannstanden i kulper og dammer i elva. På bakgrunn av dette er vi sterkt uenig med Fylkesmannen sin miljøvernavdeling.*
5. *Det kan diskuteres hvilken påvirkning reduksjonen har i løpet av sommermånedene hvor det i perioder er lite nedbør, og vannstanden går under foreslått minstevannføring.*
6. *Vi er uenige med Fylkesmannen sin miljøvernavdeling at det omsøkte prosjektet vil forringe landskapsverdien i nevneverdig grad. Dette vil en befaring i området avdekke nærmere.*
7. *Vi mener Fylkesmannen sin miljøvernavdeling tar feil i sin vurdering intensjonen av Vannforskriften, og minner om at Norge har forpliktet seg til å skaffe 20 % økt fornybar energiproduksjon gjennom Fornybardirektivet.*
8. *Det er også en overordna målsetting å nytte tilsvarende ressurser som ligger i Eidsåa til fornybar produksjon. På bakgrunn av dette er vi uenig med Fylkesmannen sin miljøvernavdeling.*

Buskerud Fylkeskommune:

1. *Slik saka ligg føre er tiltaket i potensiell konflikt med kulturminne ved Frygne gravfelt — Id 41504 i Askeladden, Riksantikvaren sin database for kulturminne. Gravfeltet er automatisk freda og inneheld til saman 33 kjente gravrøyser frå jernalderen. Lokaliteten har svært høg verneverdi. Eksisterande grusveg i området er gamal og kan ligge over gravrestar som er i direkte relasjon til resten av feltet. Foreslått kabeltrase er i strid med fredinga. Eit kvart tiltak i området vil krevje godkjenning frå Riksantikvaren gjennom å søke dispensasjon frå kulturminnelova. Slik fylkeskommunen ser denne saka no vil me ikkje tilrå dette.*
2. *Det vil bli stilt krav om arkeologiske registreringar i dei områda der det vil vera aktuelt med synlege fysiske inngrep i landskapet. Dette vil og gjelde for dei områda der planlagde massedeponi er tenkt og eventuelle mellombelse anleggsvegar. Desse undersøkingane må gjerast før fylkeskommunen kan gi ei endeleg uttale til planane. Me syner til Kulturminnelova sin §§ 8 og 9 om undersøkingsplikta ved planlegging av offentlege og større private tiltak, og § 10 om at utgifter til særskild granskning må dekkast av tiltakshavar. Det er på bakgrunn av dette viktig med tilstrekkelig kartgrunnlag for å kunne*

vurdere eventuelle tiltak samstundes som det og vil vera naturleg med eit møte for å diskutere eventuell framdrift. Fylkeskommunen går ut frå at dersom det blir gitt konsesjon, skal det gjennomførast arkeologiske registreringar i høve til Kulturminnelova §9. Budsjett for registreringane kan setjast opp når planlagt tiltak er endeleg fastsett. Det beste er om ein er tidleg ute i høve til dette slik at tilhøvet til kulturminna ikkje stoppar planprosessen unødig opp. Utviklingsavdelinga i fylkeskommunen ynskjer tilbakemelding på vidare saksgang når dette ligg føre.

3. Driftsbygningen og saga er bygde rundt 1900. I kommunens kulturminneplan har driftsbygningen og saga fått høg verneverdi, våningshuset middels verneverdi, og tunet samla høg verneverdi. Opplysningane her kjem mellom anna frå bygdeboka for Nore. Me ber om at det vert teke omsyn til desse kulturminna og kulturmiljøa i vidare planlegging.
4. Det blir gått ut frå at det omsøkte tiltaket og blir vurdert i høve til vassforskrifta sin § 12 om ny aktivitet og nye inngrep. Vassregionmynde forventar å bli underretta dersom det etter NVE si sakshandsaming er aktuelt å vika frå føresetnadane i forvaltingsplanen, slik dette kjem fram av foredraget til kongelig resolusjon for forvaltningsplanen av 11. juni 2010. Vassregionmynde kan ikkje sjå at søknaden frå Eidsåa Kraft AS vurderer om tiltaket er i samsvar med eller i konflikt med forvaltningsplanen og krav gitt i vassforskrifta. Vassregionmynde vil oppmoda NVE om å innarbeide desse tilhøva i vegleiarane for utbygging av småkraftverk.

Eidsåa kraftverk (EK):

1. Ok. Tiltakshaver har sett nærmere på dette og vedlagt alternativ tilknytning (vedlegg) som vi mener ikke kommer i konflikt med gravhaugen som her blir vist til.
2. Tiltakshaver vil selvsagt etterkomme krav i Kulturminneloven og kontakte kulturminneavdelingen hos Fylkeskommunen så snart dette blir aktuelt.
3. Tiltakshaver vil selvsagt ta hensyn til dette under planleggingen/utbyggingen av prosjektet.
4. Vi er uenig i at forskriften som det her blir vist til bør få noen innvirkning på den videre saksbehandling av prosjektet.

Statens vegvesen:

1. Utbygging av småkraftverket vil etter søknaden berøre fylkesveg, fv.116. Vi ser det som viktig at det blant annet etableres tilfredsstillende stignings- og frisiktforhold i atkomstene til området, og den mer detaljerte plasseringen og utformingen av avkjørslene til fylkesvegen må behandles ved egen søknad etter vegloven § 40. Likeledes kreves det egen søknad for kryssing av fylkesvegen med rørgate til kraftverket, med nærmere dokumentasjon av kryssingen. Når det gjelder eventuell tungtransport til kraftverket vil vi nevne at transporter må skje fra nord, da det er begrensninger på brua ved Åsly.
2. Vi viser til ovennevnte forhold, men Statens vegvesen har ikke innsigelser mot at det gis konsesjon for kraftverk i området.

Eidsåa kraftverk (EK):

1. Ok, vi takker for opplysningene og vil komme tilbake til Statens vegvesen etter et positivt konsesjonsvedtak og når detaljplanen for prosjektet kommet et steg lenger.
2. Vi takker for det.

EB Nett AS:

1. De nye stasjonene er planlagt med en installert ytelse på 3,5-4,2 MVA i Eidsåa og 3,2 MVA i Gjuvsgrendi. Siden det ved lettlast allerede er overskudd av produksjon i nettet, og de nye stasjonene vil produsere for fullt i lettlast, vil produksjonen som må tas ut over transformatorene i Nore 1 øke med 6-7 MW. Dette vil føre til at en i perioden mai-september vil få overlast på 2-3 MW på transformatorene i Nore 1. Som eier av transformatorene i Nore 1, informerer vi om at hvis omsøkte stasjoner etableres, må en påregne og redusere produksjonen i de periodene av året hvor belastningen overstiger kapasitetsgrensen på transformatorene.
2. Det kan imidlertid opplyses om at det er igangsatt en utredning for å vurdere innmatingen til 22 kV. I dette arbeidet inngår også tilknytning av småkraftverk.

Eidsåa kraftverk (EK):

1. Det er positivt å høre at det noe ledig kapasitet for prosjektene Gjuvsgrendi og Eidsåa kraftverk pr i dag. Ettersom vi er kjent med at Nore prosjektene innehar reguleringskapasitet som tilsier at disse kan produsere i perioder når tilsiget til elvekraftverkene er lite, og ofte strømprisene relativt høyere, er vi positive til å inngå produksjonstilpassingsavtale for de potensielle 2-3 MW som her kan bli en kapasitetsutfordring.
2. Ok, det er positivt å høre at det er satt i gang arbeid får å utvide fremtidig nettkapasitet.

Nore Energi AS:

SAMMENDRAG

At Norge trenger ny kraft er gjenspeilet gjennom kraftpris og at rasjoneringsplanene for kommuner og kraftforsyning er beordret funnet fram og oppdatert av myndighetene.

Vi beklager at regelverket for anleggsbidrag legger opp til helt ulike vilkår for tilknytning av kraftverk i utbyggingsområder, avhengig av kapasitet i nettet er oppbrukt eller ikke.

Det er kapasitet i nettet på gitte vilkår og under gitte forutsetninger, herunder om konsesjon gis til Øktodden eller ikke.

Det bør ikke gis anleggskonsesjon, men elektrisk konsesjon løses gjennom områdekonsesjonæren.

Det må tas høyde for anleggsbidrag og tekniske vilkår for anlegget.

Som avbøtende tiltak foreslås vilkår om stetsevarende fritt rør for elektrisk kabel og måling/samband for områdekonsesjonær på Gjuvsgrendi kraftverk og det samme samt en traseendring på kabel til Eidsåa.

Som netteier er det ønskelig å ha et anlegg i nettet som er i stand til å produsere kraft og gi bidrag til kraftnettet også på vinterstid, og det er ønskelig at NVE som konsesjonær medvirker til at det kan skje.

NVE kan bidra til lokal forsyningssikkerhet og beredskap ved å sette krav til mulighet for øydrift av anlegget.

Vi ser positivt på lokal verdiskapning gjennom lokal kraftproduksjon og anbefaler at konsesjon gis på nærmere fastsatte vilkår.

Eidsåa kraftverk (EK):

Det er positivt å høre Nore energi støtter prosjektene og anbefales at konsesjon gis. Det er også positivt at det er ledig kapasitet for prosjektene Gjuvsgrendi og Eidsåa kraftverk pr i dag gitt visse vilkår. Når det gjelder anleggsbidrag ønsker tiltakshaver å komme tilbake til Nore energi når et positivt konsesjonsvedtak er tildelt for å se nærmere på hva som kan kreves for dette innenfor energilovens bestemmelser ved utbyggingstidspunkt.

Naturvernforbundet i Buskerud (NIB):

- 1. Det foreligger ingen samlet oversikt og plan for småkraftutbygging i Buskerud. Naturvernforbundet ser at dette faktum bidrar til en bit-for-bit utbygging av både vernede og ikke vernede vassdrag i vårt fylke. Omfanget av småkraftutbygging er stort og uoversiktlig både på landsnivå og fylkesnivå.*
- 2. I de to foreliggende utbyggingssøknadene er sumvirkningen for dette vassdraget ikke tilstrekkelig vurdert. NIB vil også peke på at det er uheldig å gi utbyggingstillatelser innenfor kartfestede naturtyper som er vurdert som viktige (B) og svært viktige (A-områder). Vi viser til Naturbase hos Direktoratet for naturforvaltning, samt til konsesjonssøknadens miljøutredninger. Vi vil understreke at det er påvist en lang rekke rødlistede arter i området. Økologisk sett er en rekke lav og mosearter avhengige av stabilt fuktige livsmiljø.*
- 3. NIB vil hevde at vassdraget ikke må bygges ut når konsesjonssøknaden inneholder en vurdering som tilsier middels til sterkt negativ konsekvens for biologisk mangfold og verneinteresser.*
- 4. NIB ser dessutan med uro på at NVE har dokumentert at småkraftverk ofte drives ulovlig mht minstevannføringer.*
- 5. Naturvernforbundet i Buskerud viser både til vår egen befaring i 2002 og til miljøutredningene for begge kraftverk og vil primært gå mot begge utbygginger. Subsidiært vil vi hevde at regulering av den nedre del av vassdraget (Eidsåa kraftverk) vil være til størst skade og ulempe for naturen av de to planlagte kraftverkene.*
- 6. Avslutningsvis vil vi nevne at det finnes en gammel dam etter tidligere kraftverk i elva nede ved hovedvegen. Alternativt kan utbygging skje ved at fallet fra brua og et stykke nedover utnyttes. Vi viser til konsesjonssøknaden for Eidsåa side 52 (foto). Dette alternativet er imidlertid ikke utredet.*

Eidsåa kraftverk (EK):

- 1. Dette er en påstand som går igjen i flere av Naturvernforbundet sine uttalelser uten at det har blitt dokumentert. Vi kan informere Naturvernforbundet om at det er svært få potensielle småkraftprosjekt i Buskerud, så noen "bit for bit" utbygginger er ikke mulig å få til. Noe av årsaken til at potensialet for småkraftutbygging er relativt lavere i Buskerud enn andre steder er som en konsekvens av oppretting av Trillemarka verneområde. Dette vernet resulterte i at flere potensielle småkraftprosjekt ble vernet til evig tid, noe som NIB bør ta med når det kommenterer søknader som ikke inngår i verneområder..*
- 2. Det er utført flere undersøkelser av biologer med spesialkompetanse i vassdraget. Ingen kan direkte konkludere med at prosjektene som her er omsøkt vil forringe de omtalte naturtypene i stor grad. Flere av disse er også mer "utsatt" som et resultat av skogrydding eller tømmerhogging. Dette er en næring som har eksistert i området i flere generasjoner og det er da verdt å merke seg at det finnes viktige naturtyper som er tilpassingsdyktige i forhold til vanlig ressursutnyttelse.*

3. *Dette er vi sterkt uenige i. Naturvernforbundet må også merke seg at prosjektene vil bidra til Norges forpliktelser til å bygge ut 20 % økt fornybar energi innen 2020.*
4. *Undersøkelsen som det her vises til er prosjekt som ikke er konsesjonspliktige og der lokale kommuner har hatt en for dårlig oppfølging etter utbyggingene. Både Gjuvsgrendi og Eidså vil bli fulgt opp av NVE i en detaljplanfase og det vil komme krav til å kunne dokumentere minstevassføringslipp til en hver tid for begge prosjektene.*
5. *Dette er vi sterkt uenige i. Vi mener en befarings av området samt litt "edruelighet" og realisme i forhold til hvilke effekter småkraftverkene vil gi eksisterende naturtyper vil gi et motsatt utgangspunkt enn NIB.*
6. *Dette prosjektet ble bygd på 1930-tallet og stengt for godt tidlig på 1970-tallet. Prosjektet er alt for lite til å kunne være et aktuelt fornybarprosjekt.*

Forum for natur og friluft Buskerud:

1. *FNF Buskerud vil med dette støtte uttalelsen fra Naturvernforbundet, datert 27. desember 2010, og er derfor mot begge utbygginger*

Eidså kraftverk (EK):

2. *Dette er ikke overraskende ettersom Naturvernforbundet er en del av FNFB. Vi er sterkt uenig i denne uttalen.*

Avsluttende kommentarer

Nore og Uvdal kommune har gitt positiv innstilling til utbygging av Eidså kraftverk etter omsøkt løsning. Med vekt på god utforming av anlegget, og påfølgende opprydding mener vi fordelene med tiltaket overstiger ulempene, og at byggingen av kraftverket etter omsøkt løsning vil være miljømessig akseptabelt.

Dagens regjering, samt Stortingsflertallet, er opptatt av å redusere skadelige klimautslipp. Som et viktig ledd i å erstatte forurensende kraftproduksjon med fornybar kraft har myndighetene lagt til rette på ulike måter for dette bl.a. utbygging av småkraftverk.

Når det gjelder de samfunnsmessige virkninger vil en eventuell utbygging, som omsøkt, styrke og utvikle eksisterende infrastruktur/næringsgrunnlag i området og i resten av Nore og Uvdal kommune. Det vil også skape mer verdiskaping til regionen gjennom bruk av lokale entreprenører. Det er også viktig å understreke at prosjektet vil som tilleggsnæring til de involverte gårdsbrukene bidra til å opprettholde bosetning og kulturlandskapet i området.

På bakgrunn av dette anbefaler vi NVE å gå inn for konsesjon på Eidså kraftverk – som Nore og Uvdal kommune.

Tilleggsopplysninger

Etter høringsperioden og sluttbefaringen, mottok NVE fem høringsuttalelser fra elvepadlermiljøet. Dette var fra:

- Oslo Elvesportklubb
- Heidal Idrettslag v/padlegrupper
- Notodden Padleklubb, Vinje Padleklubb og Padlegrupper i Bø
- NTNUI og Kongsberg Padleklubb
- Norges Padleforbund

Siden uttalelsene og vurderingene i stor grad er sammenfallende har NVE valgt å sammenfatte disse i det følgende:

Padlermiljøet anbefaler at det ikke gis konsesjon til utbygging av kraftverkene i Eidsåa. Ifølge uttalelsene er Eidsåa beskrevet i elvepadleguider som noe av det flotteste man kan padle. Den er også representert i tre internasjonale padlefilmer. Det er ifølge elvepadlerne to faktorer som i hovedsak gjør Eidsåa unik. Den sleipe og fine karakteren på grunnfjellet skaper en helt utrolig elvepadling, som man ikke finner noe annet sted her til lands. Det andre er den lave vannføringen elva faktisk krever for å kunne padles. Eidsåa er interessant for elvepadlere fra Sørset og ned til Frygnefjorden. De første 5,5 km fra Sørset til Åmot regnes som relativt snill karakter som ikke blir benyttet veldig mye til elvepadling. Det nedre strekket fra Åmot til Frygnefjorden (1,5 km) blir i høringsuttalelsene omtalt som et verdensklasse strekke. Denne strekningen berøres av Eidsåa kraftverk og det blir nevnt at optimal vannføring for elvepadlerne tilsvarer maksimal slukeevne i kraftverket (3,2 m³/s). I alle uttalelsene blir det nedre strekket løftet frem som det mest verdifulle hvis man må velge. Dersom NVE gir konsesjon ønsker elvepadlerne at man får faste dager i året hvor det slippes vann, eksempelvis i helger under snøsmeltingen på våren, samt regnperioder på høsten.

Eidsåa Kraft AS har kommentert høringsuttalelsene slik:

"Vi er relativt overrasket over at det nå kommer 4 høringsuttalelser fra padlermiljøet, herunder Norges Padleforbund, snart 2 år etter at Norges Padleforbund fikk oversendt søknaden for høring. Høringsfrist for prosjektet var 11.2.2011. Det er også litt spesielt, som vi har fått referert, at det er en person som har organisert at 4 relativt like høringsuttalelser kommer fra det ovennevnte padlermiljøet.

Vi har hatt samtaler med flere av padlegruppene på vei til og fra Gjuvsgrend etter oppstarten av prosjektene, og ettersom Norges Padleforbund har hatt søknaden til høring burde prosjektene være godkjent i padlermiljøet og kommentert under høringsrunden.

Det å sette seg inn i konsesjonssøknadene og hva det innebærer mener vi er et arbeid som tar litt tid, og høringsuttalelsene fra padlermiljøet bærer preg av hastverksarbeid og å være tilnærmet identiske. Dette er skuffende for oss grunneiere som har brukt flere måneder arbeid på utarbeidelse av konsesjonssøknadene.

Veien fra Gjuvsgrend og ned til Noreffjord blir kjørt daglig (også i helgene) av oss grunneiere. Vi har derfor relativt god oversikt over hvor mye Eidsåa blir brukt til denne aktiviteten. Etter at prosessen med småkraftprosjektene startet opp i 2004 har vi observert 4-5 grupper i året. Dersom dette utgjør ca halvparten av de som har vært her, vil vi mene at det maksimalt er 8-10 grupper pr år. Vi har hatt samtaler med ca halvparten av de som har blitt observert, og vi har orientert disse om kraftverksplanene. Under disse samtalene har vi fått en forståelse av at kraftverksetablering i Eidsåa ikke er noe stort problem siden vannføringen i naturlig tilstand er varierende og kravene til vannføringen er ulik på de forskjellige strekningene.

Etter samtaler med padlegruppene, som har vært i Eidsåa, har vi blitt fortalt følgende:

- *Veldig avhengig av riktig vannføring for å kunne padle (for mye vann ingen hvileplasser, for lite vann mye stein)*
- *Hele strekket fra Sørset ned til gammel kraftstasjon er vanskelig å gjennomføre på samme tidspunkt grunnet at de forskjellige strekkene krever forskjellig vannstand/vannføring.*
- *Vannføringen i Eidsåa er veldig variabel, vanlig å sende speidere for å se på vannføringen først for å unngå bomtur (ref. Eirik Ølnes, Kongsberg Padleklubb)*

- *Det er ett mellomstykke med bla Åmotfossen som ikke blir berørt av prosjektene*
- *Kun 1 av 10 tørr å sette utfor den nederste fossen som er forbundet med høy risiko*
- *Ingen har padlet hele strekket uten å ha måttet bære kajakken forbi enkelte steder i elven*
- *De som har padlet lengst opp har startet nedenfor Turrhaug*
- *Ingen har startet på toppen av Stortjønnbekken og padlet ned til Breiset (ovenfor begge prosjektene)*
- *(ref.<http://guttakrutt.org>) «Eidsåa har sesong fra midt mai og nesten ut juni, her trengs det ikke mye vann til! Eidsåa er ett godt alternativ hvis elvene rundt Tinnsjøen begynner å tørke ut.»*

Vannføringsdata fra konsesjonssøknad til Eidsåa Kraft viser at:

planlagt minstevannføring sommer er på 500 l/s, det tilsvarer ca 40 % av midlere vannføring ved inntaket med restfeltet på 0,04 m³/s.

beregninger basert på vannmålinger mellom 1967-1981 (Økta) viser at det ved ett middels år vil være 46 dager hvor vannmengden er større enn største slukeevne + minstevannføringen.

Gjennomsnittlig var det 52 dager mellom 1967-81 hvor vannmengden er større, og ved et vått år er det oppe i 72 dager.

Strekningen til Gjuvsgrendi Kraftverk

Det finnes gode padledager hvor slukeevnen er vesentlig mindre enn vannføringen i tillegg kommer tillegget fra sideelven Kvanna nedenfor inntaket.

Vi kan ikke se av uttalelsene hvor mange padletimer det er eller hvor mange som faktisk padler i elva. Vi har også lest høringsuttalelser fra padlemiljøet til andre kraftverksprosjekt på Østlandet. Her nevnes ikke Eidsåa som så viktig som det fremkommer i oversendte høringsuttalelser. Vi ber derfor NVE;

Sett i lys av at denne friluftlivaktiviteten forekommer sporadisk i vassdraget mener vi viktigheten med å få etablert småkraftverk bør tillegges betydelig mer vekt. For det videre næringsgrunnlaget i Gjuvsgrendi/Eidsåa mener vi det er avgjørende å få en ny næringsvei som både er fornybar og miljømessig tilpasset.

Vi vil likevel være konstruktive nok til å foreslå at det 4-8 ganger i året blir lagt til rette for padling i vassdraget for at det som vi oppfatter som dagens aktivitetsnivå kan videreføres etter en utbygging. I den sammenhengen foreslår vi at vannføringsdata kan legges ut på nettside til kraftselskapene, og padledager kan avtales. Da kan vi om ønskelig regulere vannføringen til optimalt nivå for padlere som ett avbøtende tiltak ovenfor padlemiljøet. Padledager er tiltak som kraftutbyggere og elvepadlere har hatt stor suksess med i andre land som Canada, USA og New Zealand.(ref Oslo Elvesportsklubb) og slike vilkår kan nedfeldes i en avtale mellom tiltakshaver og padleforbundet om ønskelig.”

NVEs vurdering

NVE vil i påfølgende vurdering fokusere på det omsøkte hovedalternativet for utbygging med inntak på kote 420. Fordelene og ulempene knyttet til alternativ utbygging vurderes i eget avsnitt mot slutten av kapitlet. NVE omtaler her primært de temaer som har vært tatt opp som sentrale av høringspartene og vært av avgjørende betydning i vår vurdering.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 64,5 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 1,38 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,32 %, og nedbørfeltet har en brendel på 0 %. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende vår- og høstflommer. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 100 og 50 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 89 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 3,2 m³/s og minste driftsvannføring 0,05 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 500 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 50 l/s resten av året.

Maksimal slukeevne i kraftverket tilsvarer 232 % av middelvannføringen. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 46 dager i et middels vått år. I 4 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 40 l/s ved kraftstasjonen.

I søknaden er det innledningsvis nevnt at det finnes en mindre overføring fra øvre deler av Eidsåa. Her er deler av Stortjønnbekken overført ut av nedbørfeltet til Eidsåa og mot Holmevatnet. Søker skriver at overføringen ble etablert i 1900, og at 20-25 % av det lokale tilsiget overføres. Overføringen gir ifølge søker et vanntap i Eidsåa på 3 %, og det er ikke planlagt noen tiltak her. NVE er usikker på om søker har tatt høyde for den etablerte overføringen i det hydrologiske grunnlaget og i produksjonsberegningene som er presentert i søknaden.

NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er høy og vil frata vassdraget størsteparten av dets naturlige vannføringsdynamikk.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Eidsåa kraftverk til 9,1 GWh fordelt på 6,1 GWh sommerproduksjon og 3 GWh vinterproduksjon. I kostnadsoverslaget er utbyggingskostnadene satt til 28,3 mill. kr med kostnadsnivå 2008. Spesifikk utbyggingspris blir dermed 3,1 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har beregnet ca. 20 % høyere utbyggingskostnader for Eidsåa kraftverk ved hjelp av NVEs kostnadsgrunnlag for små vannkraftanlegg (2010). NVEs kostnadsgrunnlag har en usikkerhet på +/- 20 %. Det vil være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Naturmangfold

Buskerud fremstår ifølge Blindheim *et. al.* (2010)¹ som et av de viktigste bekkekløftfylkene i Norge, både mht. antall kløfter, variasjonsbredde, utforminger og biologiske verdier knyttet til naturtypen. I

¹ Blindheim, T., Gaarder, G., Hofton, T. H., Klepsland, J. T og Reiso, S. 2010. Naturfaglige registreringer av bekkekløfter i Buskerud, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder og Møre og Romsdal 2008. Biofokus-rapport 2009-28. 91 s.

rapporten blir det fremhevet at den største konsentrasjonen av velutviklede og verdifulle bekkekløfter finnes i deler av Numedal og Hallingdal, midtfylket, og sør for Tyrifjorden. I oppsummeringen av bekkekløftprosjektet (Evju *et. al.* 2011)² er det oppgitt at flest rødlistearter totalt og flest rødlistearter i gjennomsnitt per område er påvist i Oppland og Buskerud.

En bekkekløft er en V-dal eller et gjel som går ned i fast fjell. Utformingen og størrelse kan variere betraktelig, men ofte renner det en bekk eller elv gjennom den. Norge har et internasjonalt ansvar for bekkekløfter, og forvaltningen skal være spesielt oppmerksom på den rødlistede naturtypen kontinentale skogsbekkekløfter. Norges ansvar for denne naturtypen er fremhevet i både OEDs retningslinjer, og i klageavgjørelser fra OED av 11.02.2014 om Søre Bjøråa kraftverk og 17.02.2012 om bygging av Islandsmoen kraftverk. Grunnen til at Norge har et særskilt ansvar for å ta vare på bekkekløfter er at dette er leveområde for en rekke spesialiserte arter av planter, sopp og dyr. Trangedaler og gjel har lite direkte solinnstråling, og miljøet blir mer fuktig enn i området rundt. Elva vil være viktig for fuktigheten i kløfta, spesielt i områder hvor elva går i fosser eller stryk hvor vann vil sprute over vegetasjonen i kantsonen.

I perioden 2007 til 2010 ble det gjennomført undersøkelser av 625 bekkekløfter i 14 fylker på oppdrag for Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet). Disse ble gitt karakter fra 0 (uten registrerte naturverdier) til 6 (nasjonalt verdifulle og svært viktige). Innenfor disse områdene ble kjerneområder/naturtypelokaliteter skilt ut og verdisatt etter en tredelt skala: nasjonal (A), regional (B) og lokal verdi (C). I denne undersøkelsen ble de antatt viktigste bekkekløftene i hvert fylke valgt ut for undersøkelser og antallet varierer fra fylke til fylke.

Arter og naturtyper som er knyttet til vassdragsmiljøet skal ivaretas slik at økologiske prosesser opprettholdes og arter kan forekomme i levedyktige bestander. Norsk rødliste for arter 2010 og Norsk rødliste for naturtyper 2011 er en oversikt over arter og naturtyper som er spesielt hensynskrevende. Graden av truethet er vurdert på en sjudelt skala fra regionalt utdødd/forsvunnet (RE), kritisk truet (CR), sterkt truet (EN), sårbar (VU), nær truet (NT), datamangel (DD) til livskraftig (LC). I områder som inneholder arter som er vurdert som hensynskrevende eller som er potensielle leveområder for slike arter må forvaltningen være aktsom. NVE skal vurdere om tiltak i vassdrag er akseptabel gitt samfunnsnyttene av tiltaket.

Terrestrisk miljø

Miljørapporten som følger konsesjonssøknaden refererer til tidligere undersøkelser i Eidsåa, egne feltundersøkelser i 2008 og til undersøkelsene i regi av bekkekløftprosjektet fra 2009. Vurderingene som er gjort i miljørapporten og bekkekløftprosjektet³ er i stor grad sammenfallende, men bekkekløftprosjektet er naturlig nok noe mer oppdatert pga. et større datamateriale og nye feltundersøkelser. NVE vil i det følgende bruke rapporten fra bekkekløftprosjektet og supplere med informasjon fra konsesjonssøknaden og miljørapporten der det anses som nødvendig.

I rapporten fra bekkekløftprosjektet omtales Eidsåa med sidevassdrag som et ganske stort kløftesystem med varierte naturkvaliteter. Storavgrensningen av kløfta har fått verdi 4 (regional/nasjonal verdi) og strekker seg fra ca. Baksmett lengst opp i vassdraget til der fylkesveien krysser vassdraget. Det betyr at både Eidsåa og Gjuvsgrendi kraftverk vil berøre dette kløftesystemet. Innenfor storavgrensningen er det videre avgrenset 8 naturtyper. Én av disse har fått A-verdi (nasjonal verdi), seks naturtyper har fått

² Evju, M. (red.), Hofton, T. H., Gaarder, G., Ihlen, P. G., Bendiksen, E., Blindheim, T. & Blumentrath, S. 2011. Naturfaglige registreringer av bekkekløfter i Norge. Sammenstilling av registreringene 2007–2010. – NINA Rapport 738. 231 s.

³ Klepsland J. T. og Hofton T. H. 2010. Naturverdier for lokalitet Eidsåi, registrert i forbindelse med prosjekt Bekkekløfter 2009. RaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning

B-verdi (regional verdi) og én lokalitet har fått C-verdi (lokal verdi). I bekkekløftprosjektet er verdisettingen av storlokaliteten begrunnet på følgende måte:

"Eidsåi med sidevassdrag utgjør et ganske stort kløftesystem med varierte naturkvaliteter. Avgrensingen er nesten uten nyere inngrep av spesielt negativ betydning, men er betydelig preget av tidligere harde uthogster. Vassdraget er ikke regulert, noe som er positivt i samlet verdivurdering, spesielt fordi det er dokumentert ganske stor naturverdier tilknyttet luftfuktig bekkekløftmiljø og fosserøyksoner. Storavgrensingen scorer relativt lavt på gammelskogsriterier grunnet generelt lav frekvens av kontinuitetselement. Området scorer noe høyere på variasjon, arrondering, størrelse og urørthet. Grunnet forekomst av flere regionalt sjeldne lavarter, spesielt tilknyttet fosserøyksonen i kjerneområdet "Eidsåi, nedre (fossen)", er også artsriteriet gitt moderat høy verdi. I alt er 14 rødlistearter påvist. Flere av disse (fossenever, dvergfiltilav/fossefiltilav, huldrestry, hodeskoddelav) er regionalt til nasjonalt sjeldne "bekkekløftspesialister". Forekomst av forholdsvis velutviklet fosserøykmiljø gjør at storlokaliteten vurderes å ha regional til nasjonal naturverdi, tilsvarende 4 poeng."

Eidsåa kraftverk berører nedre del av det store bekkekløftsystemet. På utbyggingsstrekningen er naturtypen "Bekkekløft og bergvegg" avgrenset til to områder. Disse har fått A-verdi og B-verdi. Førstnevnte omfatter fossefallet og bekkekløften omkring Eidsåa mellom Pålehagen og Bakken. Her finnes et parti med noenlunde storvokst, eldre granskog hvor det er registrert sparsomme mengder huldrestry (EN) og lungenever. I tillegg er de regionalt meget sjeldne lavartene fossenever (VU), dvergfiltilav/fossefiltilav (ubestemt) og *Rinodina sheardii* (VU) påvist. Dersom det viser seg at nevnte ubestemte art er en fossefiltilav vil vi påpeke at denne er kategorisert som sterkt truet (EN) i rødlista av 2010. På bergvegg er det ellers registrert noe kort trollskjegg (NT), spikeskjegg (NT) og skrubbenever. Rapporten fra bekkekløftprosjektet anbefaler følgende skjøtsel og hensyn til naturtypen:

"Naturverdiene er knyttet til gjenstående gammelskogfragment og bergveggmiljø omkring fossefallet. En noenlunde stor og stabil vannføring i kombinasjon med fossefallet er helt avgjørende for det spesielle artsinventaret. Lokaliteten bør derfor avsettes til fri utvikling uten noen form for inngrep. Vannføringen må ikke reduseres."

Den andre avgrensede naturtypen "bekkekløft og bergvegg" som har fått B-verdi i bekkekløftprosjektet ligger langs Eidsåa mellom fylkesveien og Åmot. Det opplyses om at mjuktjafs (VU) bl.a. opptrer spredt og sparsomt i gran langsetter vassdraget på hele strekningen. I miljørapporten som følger konsesjonssøknaden er det derimot opplyst at mjuktjafsforekomsten kan være blant de rikeste i Buskerud. I samme rapport blir det også henvist til funn av praktlav (VU) på kanten ned mot det som er avgrenset som naturtype bekkekløft med bergvegg og at det ikke kan utelukkes at det finnes hodeskoddelav (VU) innenfor den denne naturtypen. Ifølge bekkekløftprosjektet inngår også andre arter som litt gubbeskjegg (NT) og spikeskjegg (NT) og på bergvegger inngår sparsomt med kort trollskjegg (NT) og spikelav (NT). Rapporten fra bekkekløftprosjektet påpeker at lokaliteten er sterkt negativt berørt av hogstinngrep og tekniske inngrep. På grunnlag av dette forslås følgende skjøtsel og hensyn:

"Naturverdiene er knyttet til gjenstående gammelskogsfragment, og for nedre del også bekkekløftmiljø, med høy luftfuktighet. Lokaliteten er allerede sterkt kvalitetsforringet og bør ikke utsettes for ytterligere inngrep av noe slag. Vannføringen må ikke reduseres."

I miljørapporten blir influensområdets verdi for biologisk mangfold og verneinteresser vurdert samlet sett som stor. Den samlede vurderingen av konsekvensen av utbyggingen vurderes som middels til stor negativ for begge utbyggingsalternativene. Dette begrunnes med at redusert vannføring kan gi større negative konsekvenser for naturtypen bekkekløft og bergvegg (A-verdi) pga. fuktighetskreven-

vegetasjon. Miljørapporten mener den reduserte vannføringen ikke vil føre til vesentlig redusert verdi for naturtypen bekkekløft og bergvegg (B-verdi). Imidlertid vil øvre inntaksplassering (hovedalternativet) føre til fysiske inngrep i naturtypen i form av en 300 meter lang og ca. 15 meter bred adkomstvei til inntaket. Det er ikke gjort funn av rødlistearter i selve traseen, men det er tidligere gjort funn av tre rødlistearter i området som kan bli negativt berørt av hogst.

Nore og Uvdal kommune er positive til utbygging, men de mener det må settes krav til avbøtende tiltak som ivaretar de store verdiene som er knyttet til det biologiske mangfoldet. I tillegg må de avbøtende tiltakene som nevnes i søknaden følges opp videre i prosessen. Fylkesmannen i Buskerud (FM) anbefaler at det ikke gis konsesjon til bygging av Eidsåa kraftverk. Tiltaket vil etter FMs vurdering få vesentlige negative konsekvenser på de naturfaglige områdene som FM har forvaltningsansvar for. Det påpekes at elva har flere intakte fossejuv og vannbiotoper som gir grunnlag for et rikt biologisk mangfold, både terrestrisk og akvatisk. Dette inkluderer flere rødlistearter som krever et spesielt forvaltningsfokus i forhold til naturmangfoldloven §§ 4-6. Buskerud fylkeskommune opplyser som vannregionmyndighet at miljøtilstanden i Eidsåa er klassifisert til moderat økologisk tilstand og at vassdraget ikke er en modifisert vannforekomst. Fylkeskommunen har ifølge uttalelsen en klar forventning til at den økologiske og kjemiske tilstanden i Eidsåa ikke blir dårligere ved tiltaket. Naturvernforbundet i Buskerud (NIB) og Forum for natur og friluftsliv i Buskerud (FNF) er imot prosjektet og de uttaler at det er uheldig å gi tillatelse til utbygging innenfor kartfestede naturtyper som er viktig og svært viktige. De understreker at det er påvist en rekke rødlistede arter og skriver at rekke lav og mosearter er avhengige av stabilt fuktig livsmiljø. NIB mener vassdraget ikke må bygges ut når konsesjonssøknaden inneholder en vurdering som tilsier middels til sterkt negativ konsekvens for biologisk mangfold og verneinteresser.

I søkers kommentarer til høringsuttalelsene legges det vekt på at tiltakshaver har tilpasset prosjektet med et relativt høyt slipp av minstevannføring i sommerperioden (5 x 5-persentilen). Søker mener minstevannføringsslippet og tilsiget fra restfeltet vil kunne opprettholde et fuktig miljø i sommersesongen. Søker skriver at ingen av de biologiske undersøkelsene som har vært utført i vassdraget direkte kan konkludere med at prosjektene som her er omsøkt vil forringe de omtalte naturtypene i stor grad. Søker understreker at området har vært brukt til aktivt skogsdrift og tidligere næringsvirksomhet uten at de omtalte naturtypene har blitt forringet av dette. Ellers er søker av den oppfatning at vannforskriften ikke bør få noen innvirkning på behandlingen av konsesjonssøknaden.

De to planlagte kraftverkene berører et relativt stort bekkekløftsystem av regional til nasjonal verdi. NVE mener derfor at virkningene av prosjektene på naturmiljøet må sees i sammenheng. På generelt grunnlag mener NVE at fordelene skal være store for at det kan gis konsesjon til utbygging i bekkekløfter med regional til nasjonal verdi. Dette skyldes at Norge har et internasjonalt ansvar for bekkekløfter og naturtypen er under et høyt utbyggingspress. Vi mener derfor at terskelen for å tillate utbygging av nye småkraftverk som reduserer naturverdiene skal være høy. Verdiene som er knyttet til kløftesystemet i Eidsåa er bl.a. knyttet til høyt fravær av nyere inngrep av spesielt negativ betydning. Tidligere hard uthogst trekker imidlertid ned. Det blir særlig fremhevet at vassdraget er uregulert, og at dette er positivt siden det er ganske store naturverdier tilknyttet luftfuktig bekkekløftmiljø og fosserøyksoner. NVE vurderer det slik at en utbygging av omsøkte prosjekter vil føre til redusert verdi på bekkekløftsystemet. Dette skyldes både at vannføringen reduseres kraftig på utbyggingsstrekningene og at man får stedvis store fysiske inngrep i bekkekløfta og i avgrensede naturtyper. I vurderingen av konsesjonsspørsmålet legger vi derfor stor vekt på bekkekløftsystemet i Eidsåa som helhet, og ikke kun de enkelte naturtyper og arter som er registrert der. Området må ses på som et dynamisk miljø hvor de høye verdiene også er knyttet til den store variasjonen i livsmiljøet, forekomsten av død ved og skog i forskjellige utviklingsstadier.

Eidsåa kraftverk vil berøre nedre del av bekkekløftsystemet. Innenfor planområdet til kraftverket er det avgrenset to naturtyper som berøres av omsøkte utbygging. Ved å plassere inntaket etter hovedalternativet på kote 420 vil rørgaten og adkomstveien til inntaket legges gjennom naturtypen bekkekløft og bergvegg som er av regional verdi. Søker har oppgitt lengden på adkomstveien til 300 meter, og trasébredden er forventet å bli 15 meter. NVE mener inngrepene som er skissert i dette området vil bli vesentlig større enn det som fremgår av søknaden. Terrenget er stedvis svært krevende, og rørgaten må bl.a. sprenges ned i en større fjellknaus får å sikre jevnt fall på vannveien. Rørgaten og adkomstveien vil også ligge tett på vassdraget og det er sannsynlig at kantsonen vil påvirkes av prosjektet. Det er ikke registrert rødlistearter i selve traseen, men det er gjort funn av tre rødlistearter i området. Ifølge miljørapporten er det et potensial for at disse artene og andre rødlistearter kan være til stede langs planlagt rørgatetrasé og adkomstvei. En utbygging vil etter NVEs vurdering kunne få negative konsekvenser for rødlistearter og svekke verdien av denne naturtypen.

Naturverdiene i bekkekløfta og bergveggen som har fått nasjonal verdi er knyttet til det fuktige miljøet i nedre del av bekkekløftsystemet. Her er det registrert flere fuktighetskrevede rødlistearter som er tilknyttet stabilt luftfuktige skogshabitat typisk for velutviklede fosserøyksoner. Søker mener de biologiske undersøkelsene ikke kan konkludere med at prosjektene vil forringe naturtypene i stor grad. NVE kan ikke støtte søkers påstand. Både miljørapporten og bekkekløftprosjektet er tydelige på hvilke konsekvenser prosjektene vil få for både bekkekløftsystemet og naturtypene som er nevnt over. Etter NVEs oppfatning er det ikke mulig å sette en minstevannføring som med sikkerhet ivaretar de biologiske verdiene som finnes på utbyggingsstrekningen. Det er dokumentert at redusert vannføring har en negativ effekt på bekkekløfter. Dette fremkommer blant annet av DN-Håndbok 13 (Miljødirektoratet) hvor truslene mot naturtypen bekkekløft oppgis til å være knyttet til inngrep som endrer lys- og fuktighetsforhold. Også bekkekløftprosjektet (NINA Rapport 738, okt. 2011) beskriver vannkraftutbygging som en trussel mot naturtypen. Vi viser for øvrig til OEDs klageavgjørelser av 17.02.2012 om Islandsmoen kraftverk og 11.02.2014 om Søre Bjøra kraftverk, der forholdet mellom vannføring og naturtypen bekkekløfter trekkes fram. NVE mener dette momentet har stor betydning for konsesjonsspørsmålet.

OED gir føringer for hvilke avveininger som skal gjøres i sine "retningslinjer for små vannkraftverk" (2007) ved følgende:

"Tiltak som kommer i konflikt med arter som er "kritisk truet" eller "sterkt truet", eller naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for, eller vil vanskeliggjøre nasjonal oppfyllelse av internasjonale avtaler kan ikke påregne å få konsesjon."

NVE mener at bekkekløftsystemets artsmangfold og økologiske prosesser vil bli påvirket av en fraføring av vann og av fysiske inngrep. Tiltaket vil få negative konsekvenser for naturtyper som Norge har et internasjonalt ansvar for og for flere rødlistede arter. En utbygging av Eidsåa kraftverk vil derfor være i strid med OEDs retningslinjer.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Eidsåa kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, bekkekløftprosjektet, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og

Artskart. FM uttaler at miljøfaglige utredningen anses samlet å tilfredsstille naturmangfoldlovens krav i forhold til best mulig kunnskapsgrunnlag før beslutning tas. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldlovens § 8.

I influensområdet til Eidsåa kraftverk finnes naturtypene bekkekløft og bergvegg (verdi A og B) samt de rødlistede artene fossenever (VU), gubbeskjegg (NT), huldrestry (EN) kort trollskjegg (NT), mjuktjafs (VU), praktlav (VU), spikeskjegg (NT) og *Rinodina sheardii* (VU). I tillegg er det registrert en forekomst av dvergfiltrlav eller fossefiltrlav (ubestemt). Fossefiltrlav er kategorisert som sterkt truet (EN). En eventuell utbygging av Eidsåa vil etter NVEs mening være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

NVE har også sett dette i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Søknaden om Eidsåa kraftverk er behandlet samtidig med Gjuvsgrendi kraftverk som er omsøkt lenger opp i vassdraget. NVE har valgt å legge den samlede verdien av bekkekløfta til grunn ved vurdering av virkningene av de to omsøkte kraftverkene. NVE har også vurdert verdien av bekkekløfta i Eidsåa opp mot øvrige bekkekløftsystemer i kommunen og fylket. I bekkekløftprosjektet ble de antatt viktigste bekkekløftene i hvert fylke valgt ut for undersøkelser og antallet varierer fra fylke til fylke. I Buskerud er det registrert 92 lokaliteter i bekkekløftprosjektet. Av disse er 3 lokaliteter gitt verdi 6, 7 lokaliteter er gitt verdi 5 og 18 lokaliteter er gitt verdi 4. De resterende 64 har lavere verdi. NVE vurderer kløftene med verdi 4-6 til å være av høy verdi. Av de registrerte bekkekløftene i Buskerud ligger 11 lokaliteter i Nore og Uvdal kommune. Av disse har 1 fått verdi 6, 5 har fått verdi 4 og de resterende har fått lavere verdi. Området rundt Eidsåa/Numedalen blir fremhevet som et område med særlig stor konsentrasjon av velutviklede og verdifulle bekkekløfter. Av de verdifulle bekkekløftene i Nore og Uvdal (verdi 4-6) er det kun Eidsåa og Osli som ikke er påvirket av vassdragsregulering. Vannføringen i Eidsåa er imidlertid ikke helt upåvirket siden en liten del av nedbørfeltet er overført mot Holmevatnet og Veasvassåi i Uvdal. De øvrige verdifulle bekkekløftene har fått redusert vannføringen som følge av regulering. Ifølge flere av rapportene fra bekkekløftprosjektet har vassdragsregulering ført til negative konsekvenser for naturmangfoldet i bekkekløftene. NVE mener presset på naturtypen er særlig stort og at en bygging av Eidsåa kraftverk således vil komme i konflikt med naturmangfoldloven § 10 om samlet belastning.

FM uttaler at den miljøfaglige utredningen anses samlet å tilfredsstille naturmangfoldlovens krav i forhold til best mulig kunnskapsgrunnlag før beslutning. Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap

Eidsåa er nedskåret i terrenget på store deler av berørt elvestrekning og derfor lite synlig fra omkringliggende områder. Vassdraget er imidlertid synlig fra fylkesveien og fra den kommunale veien der disse krysser vassdraget. På strekningen som kun berøres av det øvre utbyggingsalternativet (500 meter) renner Eidsåa over stryk. Innsynet til vassdraget fra den kommunale veien er begrenset pga. den tette kantvegetasjonen langs vassdraget. Fra det nedre inntaksalternativet til kraftstasjonen renner elva i en definert bekkekløft med en rekke fossefall på strekningen. For de som oppsøker fossene er

vassdraget et mektig skue. En utbygging med slipp av omsøkt minstevannføring vil etter vurderinger gjort i miljørapporten gi liten til middels negativ konsekvens for begge utbyggingsalternativ.

FM skriver at Eidsåa har verdi som et intakt vassdrag med gradient fra dalbunnen til fjellet. Videre er store deler av vassdragene i kommunen allerede utbygd til kraftproduksjon, og FM mener derfor det er viktig at noen av sidevassdragene blir bevart som områder for naturopplevelse. Naturvernforbundet i Buskerud skriver med støtte fra FNF i Buskerud at landskapsverdien er klart til stede ved bratte elvejuv, fosser og flotte og til dels dype holer og kulper i den nedre del av elva. Søker kommenterer at de er uenige med FM at det omsøkte prosjektet vil forringe landskapsverdien i nevneverdig grad

Etter NVEs vurdering har ikke berørt elvestrekning landskapsverdier som i seg selv er avgjørende for om konsesjon kan gis eller ikke. Inngrep som følge av inntaksplassering etter hovedalternativet vil etter NVEs syn gi store inngrep lokalt langs vassdraget og som kan oppleves negativt for brukere av området. Fra ca. kote 400 og ned til kraftstasjonen vil vannveien kunne legges i et greit terreng som kan gi akseptable konsekvenser. For brukere som oppsøker vassdraget vil den reduserte vannføringen oppleves som negativt. Omsøkt minstevannføring i sommersesongen kan kompensere for konsekvensene i noen grad, men elvestrekningen vil miste mye av sin mektighet og dynamikk, og dette kan oppleves som negativt. NVE forstår videre FM's argument om at Eidsåa har en verdi som et intakt vassdrag med gradient fra dalbunnen til fjellet. Samlet sett mener vi likevel at landskaps- og opplevelsesverdiene som er knyttet til nedre del av Eidsåa ikke er av avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet, men at verdiene skal inkluderes i en helhetsvurdering av fordeler og ulemper ved tiltaket.

Elvepadling

Eidsåas verdi for elvepadlere var ikke omtalt i konsesjonssøknaden eller miljørapporten. NVE fikk imidlertid fem uttalelser høsten 2012 fra elvepadlemiljøet der vassdraget blir omtalt som noe av det flotteste man kan padle. Det vises bl.a. til at vassdraget er representert i tre internasjonale padlefilmer, samt magasiner og på nettsider. Strekningen fra Sørset, der inntaket til Gjuvgrendi kraftverk er planlagt, og ned til utløpet i Frygnejorden omtales som interessant for elvepadlere. NVE forstår uttalelsene slik at det øvre partiet fra Sørset til Åmot (5,5 km) benyttes vesentlig mindre enn strekket fra Åmot til Frygnejorden (1,5 km). Den øvre del graderes som grad III-IV (vanskelig – meget vanskelig), mens nedre del graderes til V (ekstremt vanskelig) ifølge guttakrutt.org. Oslo Elvesportklubb skriver at det er 8 enkeltstående fosser av ulik høyde i Eidsåa. Det er imidlertid uklart for NVE hvilken vannføring som er optimal for padling. Det blir nevnt at Eidsåa kan padles på svært lave vannføringer, mens det også nevnes at planlagt slukeevne i Eidsåa kraftverk ($3,2 \text{ m}^3/\text{s}$) er den optimale vannføringen. I beskrivelsen på nettsiden guttakrutt.org blir $3,5 - 6 \text{ m}^3/\text{s}$ beskrevet som den optimale vannføringen. Padlemiljøet er imot utbygging av kraftverk i Eidsåa. Dersom de må velge vil Eidsåa kraftverk gi de klart største negative konsekvensene for elvepadlerne. Dersom NVE likevel gir konsesjon ønsker elvepadlerne at man får faste dager i året hvor det slippes vann eksempelvis i helger under snøsmeltingen på våren, samt regnperioder på høsten.

Søker påpeker i deres kommentarer til uttalelsene at padlemiljøet ikke synliggjort hvor mye vassdraget benyttes og av hvor mange som faktisk padler elva. Ut fra egne observasjoner antar søker at vassdraget benyttes av maksimalt 8-10 grupper per år. Det vises også til andre uttalelser fra padlemiljøet der Eidsåa ikke løftes fram som så viktig som i de innkomne uttalelsene. Ut fra dette mener søker at viktigheten med å etablere småkraftverk bør tillegges betydelig mer vekt sammenlignet med friluftaktiviteten i vassdraget. Søker foreslår likevel at det legges til rette for padling i Eidsåa 4-8 ganger i året slik at dagens aktivitetsnivå kan videreføres etter en utbygging. Søker foreslår at vilkår om padledager kan nedfelles i en avtale mellom tiltakshaver og padleforbundet dersom det er ønskelig.

NVE mener at en utbygging av Eidsåa som omsøkt uten ytterligere avbøtende tiltak vil føre til negative konsekvenser for padleinteressene. Slipp av omsøkt minstevannføring vil ikke redusere de negative konsekvensene da elva fortsatt vil miste sin verdi som padleelv. Etter vår oppfatning må vannføringen være betydelig høyere for å oppnå optimale forhold i vassdraget. Søkers forslag om 4-8 padledager i løpet av året vil kunne redusere de negative konsekvensene i noen grad. Vi mener likevel padleinteressene blir betydelig negativt berørt av prosjektet da tilgjengeligheten blir redusert. Hensynet til padleinteressene er, etter NVEs syn, et vesentlig moment i konsesjonsspørsmålet.

Alternativ utbygging

Søker har fremmet en alternativ inntaksløsning på kote 395. Dette fører til at berørt elvestrekning reduseres til 1000 meter og kraftproduksjonen reduseres med 1,6 GWh til 7,5 GWh årlig. Dette prosjektet vil gi mindre terrenginngrep i bekkekløfta. Det store bekkekløftsystemet vil likevel bli negativt berørt og vannføringen på utbyggingsstrekningen vil reduseres til skade for naturmiljøet som er registrert der. I miljørapporten vurderes de to ulike utbyggingsalternativene til å gi om lag samme negative omfang. NVE støtter denne vurderingen.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Eidsåa kraftverk vil gi 9,1 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som normal for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Eidsåa kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

Høringspartene er delt i synet på om det gis konsesjon til omsøkte prosjekt. Nore og Uvdal kommune er positive til tiltaket under gitte forutsetninger der det bl.a. må settes krav til avbøtende tiltak som ivaretar de store verdiene knyttet til biologisk mangfold. Fylkesmannen anbefaler at konsesjonssøknaden avslås og begrunner dette med kraftverket vil føre til stor til meget stor negativ effekt på biologisk mangfold. Det blir også påpekt at store deler av vassdragene i kommunen allerede utbygd til kraftproduksjon, og FM mener derfor det er viktig at noen av sidevassdragene blir bevart som områder for naturopplevelse. Fylkeskommunen understreker at tiltaket er i potensiell konflikt med kulturminnet ved Frygne gravfelt og at det flere kjente kulturminner i området og at potensialet for nye funn regnes som stort. Videre forutsetter fylkeskommunen at tiltaket vurderes etter vannforskriftens § 12. Statens vegvesen, Jernbaneverket, Nore Energi AS, EB Nett AS har enkelte kommentarer knyttet til deres ansvarsområder. Naturvernforbundet i Buskerud og FNF Buskerud uttaler seg til både Eidsåa og Gjuvsgrendi kraftverk og går imot at det skal gis konsesjon til begge kraftverkene. De mener vassdraget ikke må bygges ut da prosjektet berører naturtyper som er vurdert som viktig og svært viktige, og at det er påvist en rekke fuktighetskrevenne rødlistearter av lav og moser på berørt elvestrekning. Av de to kraftverkene mener Naturvernforbundet og FNF at Eidsåa kraftverk vil være til størst skade og ulempe for naturen. Elvepadtermiljøet anbefaler at det ikke gis konsesjon til utbygging av kraftverkene i Eidsåa. Ifølge uttalelsene er Eidsåa beskrevet i elvepadleguider som noe av det flotteste man kan padle.

De sentrale problemstillingene i denne saken er etter NVEs vurdering knyttet til hensynet til naturmangfoldet og padleinteressene i Eidsåa. NVE legger avgjørende vekt på virkningene av kraftverket på et bekkekløftmiljø som har regional til nasjonal verdi (verdi 4). NVE vurderer bekkekløfter med verdi 4- 6 til å være av høy verdi. Innenfor bekkekløftmiljøet er det på utbyggingsstrekningen til Eidsåa kraftverk er naturtypen "bekkekløft og bergvegg" avgrenset til to

områder. Disse har fått nasjonal verdi (A-verdi) og regional verdi (B-verdi). Her er det registrert flere fuktighetskrevede rødlistearter som er tilknyttet stabilt luftfuktige skogshabitat typisk for velutviklede fosserøyksoner. NVE mener at bekkekløftsystemets artsmangfold og økologiske prosesser vil bli påvirket av en fraføring av vann og av fysiske inngrep. Tiltaket vil få negative konsekvenser for naturtyper som Norge har et internasjonalt ansvar for og for flere rødlistede arter. En utbygging av Eidsåa kraftverk vil derfor være i strid med OEDs retningslinjer. Etter NVEs oppfatning vil en utbygging av omsøkte prosjekt også være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter og økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Eidsåa er attraktiv for elvepadlere, og strekningen som berøres av Eidsåa kraftverk er særlig verdifull. Elvepadtermiljøet omtaler vassdraget som noe av det flotteste man kan padle. Det er flere fosser på en kort strekning som er gradert til ekstremt vanskelig (V). NVE mener omsøkte prosjekt vil føre til negative konsekvenser for padleinteressene. Søkers forslag om 4-8 padledager i løpet av året vil kunne redusere de negative konsekvensene i noen grad. NVE mener likevel padleinteressene blir negativt berørt av prosjektet siden en slik løsning fører til at idretten blir mer organisert og at mulighetene for å finne padledager utenom de organiserte blir kraftig redusert. Hensynet til padleinteressene er, etter NVEs syn, et vesentlig moment i konsesjonsspørsmålet.

NVE mener at de negative konsekvensene for bekkekløftsystemet av regional til nasjonal verdi og padleinteressene i vassdraget er nok til å avgjøre konsesjonsspørsmålet, og at produksjonen i kraftverket ikke står i forhold til de negative virkningene.

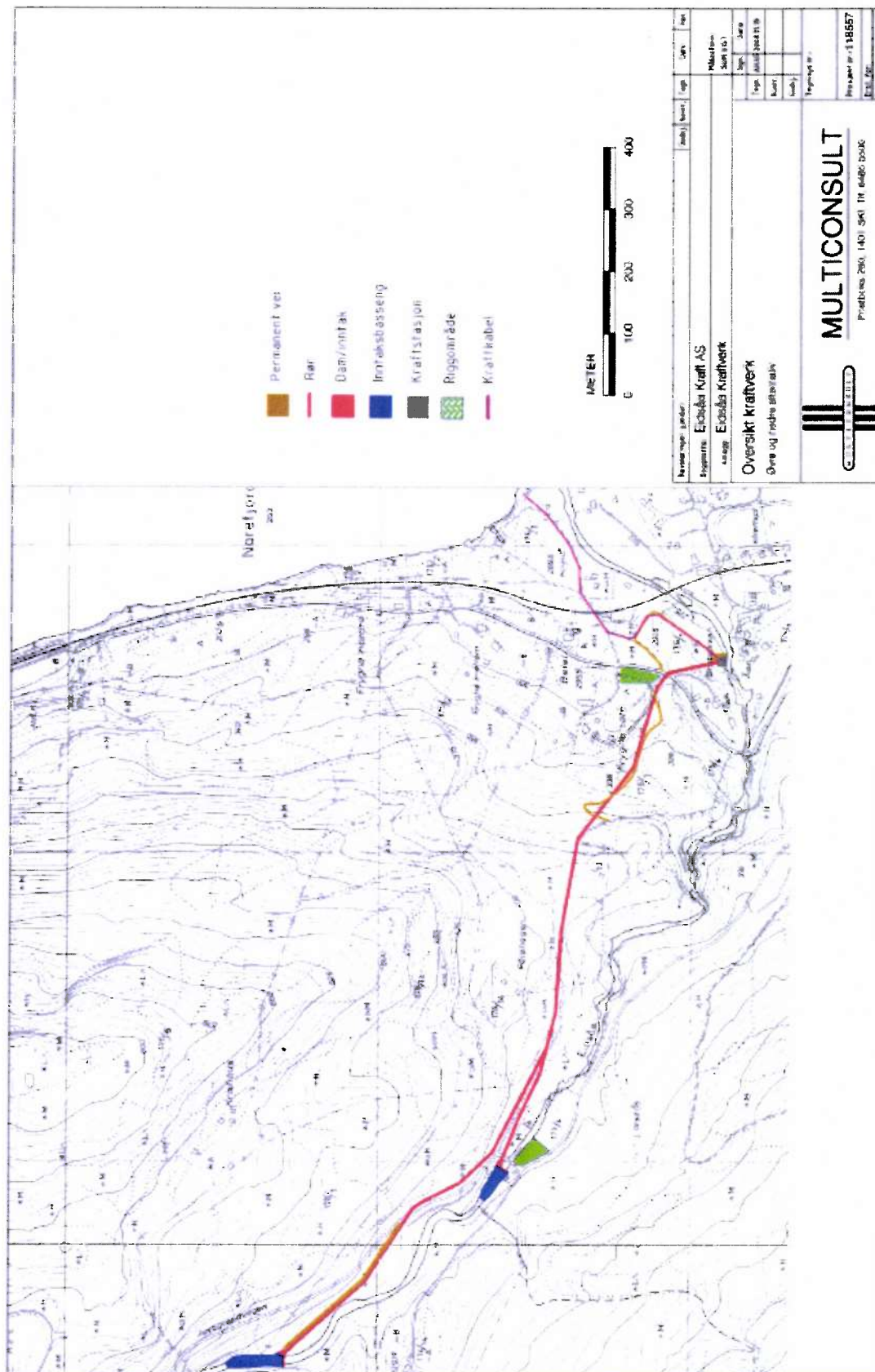
NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Eidsåa kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE avslår søknaden fra Eidsåa Kraft AS om tillatelse til bygging av Eidsåa kraftverk.

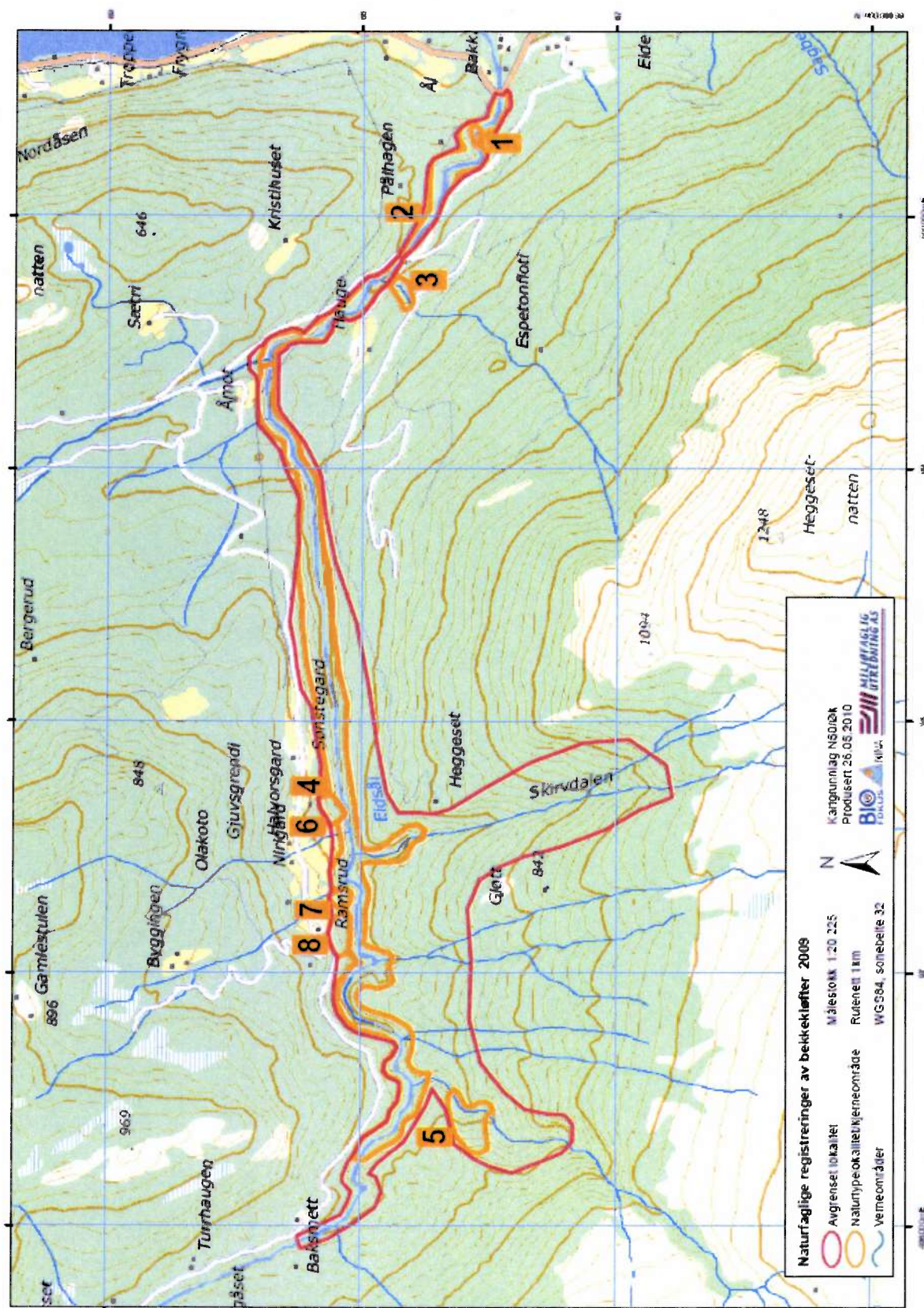
Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Vedlegg

Detaljkart fra konsesjonssøknaden

Kart som viser bekkekløfta og naturtypene i Eidsåa. Kartet er hentet fra Klepsland og Hofton (2010)⁴

⁴ Klepsland J. T. og Hofton T. H. 2010. Naturverdier for lokalitet Eidsåi, registrert i forbindelse med prosjekt Bekkekløfter 2009. RaIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning